

Project Algemene Broedvogels Vlaanderen:

resultaten na de eerste
telcyclus (2007-2009)

Grauwe Vliegenvanger - Glenn Vermeersch

Velen onder jullie hebben de voorbije drie jaar meegewerkt aan het project Algemene Broedvogels Vlaanderen (ABV). Door de vlotte online invoer was het voor ons mogelijk vrij snel tussentijdse resultaten te tonen en dat willen we ook nu weer doen na de eerste volledige telcyclus. Van 22-26/03 jl. werd het driejaarlijkse congres van de European Bird Census Council (EBCC) georganiseerd. Dit was een ideale gelegenheid om voor het eerst voor een internationaal publiek het ABV-project voor te stellen en enkele prille resultaten te tonen.

Dit korte artikel is een samenvatting van de voordracht die op het EBCC-congres werd gepresenteerd en beoogt vooral de Vlaamse resultaten in een Europees kader te plaatsen.

We vergelijken daarom de voorlopige Vlaamse trends van een aantal soortgroepen met die van het 'Pan-European Common Bird Monitoring Programme'. De Vlaamse trends zijn gebaseerd op een vergelijking tussen 2007-2009 (eerste cyclus ABV-gegevens) en 2000-2002 (atlasdata). De Europese trends zijn gecombineerde trends van meer dan 20 lidstaten en gaan veel verder terug in de tijd. We vergelijken hier dan ook enkel de laatste 10 jaar. De Europese trendgrafieken zijn per soort raadpleegbaar op www.ebcc.info.

Generalisten

In Tabel 1 worden de Vlaamse trends weergegeven van een aantal soorten die talrijk zijn en die je in een grote verscheidenheid van habitats kan aantreffen. Telkens wordt het aantal hokken aangegeven waarin de soort werd vastgesteld, en dit voor hokken die zowel tijdens de eerste ABV-cyclus als tijdens het atlasproject werden geteld. Tevens wordt aangegeven of het verschil tussen beide significant is of niet.

In het algemeen scoren generalisten erg goed in Vlaanderen en daarmee volgen ze een Europese trend. Enkel Kauw vertoont een eerder stabiele Europese trend de voorbije 10 jaar terwijl het in Vlaanderen de snelst toenemende kraaiachtige is.

Soort	Atlas	Abv	% verschil	Sign.
Kauw	114	153	15,5	***
Vink	169	205	14,3	***
Houtduif	210	237	10,8	***
Merel	210	235	10,0	***
Gaai	112	135	9,2	*
Turkse Tortel	134	156	8,8	*
Winterkoning	200	221	8,4	*
Roodborst	139	160	8,4	*
Pimpelmees	157	179	8,8	*
Koolmees	194	223	11,6	***

Tabel 1. Trends van enkele generalisten in Vlaanderen.

Bossoorten

Soorten gebonden aan bossen doen het in het algemeen goed in Vlaanderen. Dit is vooral zo voor de standvogels. Langeafstandstrekkingers zoals Grauwe Vliegenvanger en Fluiterscoren heel wat minder goed. Onder de standvogels zijn er ook uitzonderingen. Zo wordt in vele streken de afname van de Matkop duidelijk ervaren op het terrein en dit blijkt nu voor het eerst ook uit de ABV-data. Hoewel Zwarte en Kleine Bonte Specht toenemen, is de steekproef nog te klein om tot wetenschappelijk significante verschillen te leiden. Indien we de Vlaamse trends vergelijken met de Europese liggen ze ook voor de bosvogels op dezelfde lijn. Met uitzondering van de Kleine Bonte Specht die op Europees niveau fel is achteruit gegaan, nemen de andere soorten al sinds halweg de jaren 1980 sterk toe. De negatieve trends voor Matkop, Grauwe Vliegenvanger en Fluiters worden in nog sterkere mate vastgesteld in Europa, hoewel de timing van de afname niet overal gelijk loopt.

Fluiter – Glenn Vermeersch

Soort	Atlas	Abv	% verschil	Sign.
Groene Specht	85	127	16,7	***
Boomklever	25	54	11,6	***
Buizerd	61	81	8,0	*
Boomkruiper	85	104	7,6	*
Appelvink	1	5	1,6	***
Wespendief	1	5	1,6	***
Zwarte Specht	19	27	3,2	-
Kleine Bonte Specht	4	9	1,2	-
Fluiter	11	5	-3,5	-
Grauwe Vliegenvanger	41	18	-9,2	***
Matkop	45	27	-7,2	*

Tabel 2. Trends van enkele bossoorten in Vlaanderen

Landbouwsoorten – soorten typisch voor Kleine Landschapselementen

Op basis van de verzamelde gegevens publiceert de *European Bird Census Council* jaarlijks een update van de zogenaamde 'Wild Bird Indicator'. Daarbij gaat de aandacht vooral naar bos- en landbouwsoorten. De indicator is ondertussen wijd verspreid en wordt zelfs gebruikt in de Europese Commissie. Beleidsmakers hebben

nood aan duidelijk gepresenteerde resultaten en daarom is een eenvoudige indicator een krachtig instrument, maar het gevaar van een te sterke vereenvoudiging is dat bepaalde gegevens alsnog verloren gaan.

Zo lijkt de gezamenlijke trend voor alle landbouwsoorten in Vlaanderen stabiel (in tegenstelling tot de Europese grafiek), maar indien we gaan kijken naar soorten die typisch zijn voor kleine landschapselementen, kortweg KLE's, verschijnt een totaal ander beeld. Het gaat hier om soorten van houtkanten en (populieren)bosjes en allerlei lijnvormige ruigtes midden in landbouwgebied. In deze groep van soorten zitten zowel landbouw- als bossoorten en gemiddeld gezien gaan ze allen heel sterk achteruit. Meer nog, de terugval van deze soorten is zelfs sterker dan in de rest van Europa.

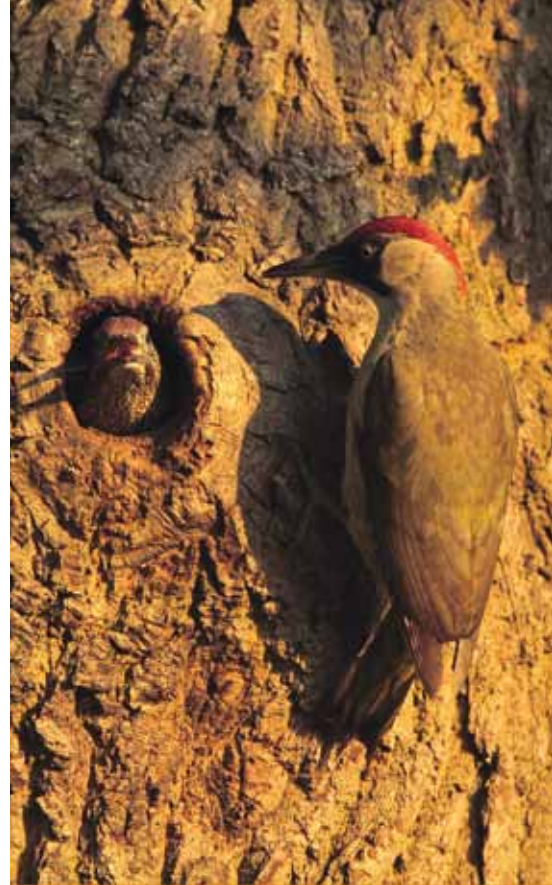
Soort	Atlas	Abv	% verschil	Sign.
Tortel	36	14	-8,8	***
Bosrietzanger	40	18	-8,8	***
Spotvogel	43	21	-8,8	***
Tuinfluitier	83	57	-10,4	***
Ringmus	78	47	-12,4	***
Fitis	106	74	-12,7	***
Grasmus	120	85	-13,9	***
Kneu	103	61	-16,7	***
Wielewaal	26	9	-6,7	***

Tabel 3. Trends van enkele soorten typisch voor kleine landschapselementen in Vlaanderen

Tweede cyclus ABV gestart!

Ondertussen is de tweede ABV-cyclus van drie jaar gestart en ook nu weer lijkt de medewerking erg goed te zijn. De tellers die al een eerste cyclus hebben meegewerkt, werken bijna allemaal graag opnieuw mee en in vele regio's bieden zich nog steeds nieuwe tellers aan. Op die manier raken nog steeds nieuwe ABV-hokken ingevuld en worden de verzamelde resultaten steeds krachtiger.

Binnenkort zal op de websites van INBO en Natuurpunt een overzicht verschijnen van alle trends die we tot nu konden berekenen. Na de tweede telcyclus in 2012 zal het bovendien mogelijk zijn jaarlijks een update te publiceren die enkel gebaseerd is op ABV-data. Tussentijds zal geregeld over de resultaten gerapporteerd worden in Vogelnieuws of in broedvogelrapportages (samen met de BBV-resultaten).

Groene Specht – Glenn Vermeersch

Glenn Vermeersch
glenn.vermeersch@inbo.be
 Iwan Lewylle
 Anny Anselin
 Luc De Bruyn

Dank!

We staan erop alle tellers nogmaals hartelijk te danken voor de medewerking. Hopelijk is iedereen na het lezen van de tussentijdse resultaten nog meer gemotiveerd om in de toekomst aan dit belangrijke project te blijven meewerken!

Buizerd – Glenn Vermeersch

